

รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

A Development of Academic Affairs Management Model in the 21st Country of
the Thai–Cambodia border Schools under Chanthaburi Primary Educational
Service Area Office 2

¹ภัทรภรณ์ คงกระจ่าง, ²ภารดี อนันต์นาวิ และ ³พงศ์เทพ จิระโร

¹Pattaraporn Kongkrajang, ²Paradee Anannawee and ³Pongtep Jiraro

หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Doctor of Philosophy Degree Program Education Administration, North Bangkok University

E-mail: pattarapornair2522@gmail.com

Received June 24, 2023; Revised June 29, 2023; Accepted June 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา โดยการวิจัยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 281 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มี 8 ด้าน คือ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ การพัฒนาและการส่งเสริมให้มีแหล่ง

เรียนรู้ 2. กระบวนการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มี 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัด
องค์การ การนำองค์กร การประเมินผล และการพัฒนา 3. ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการใน
ศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน คือ ความเป็นผู้นำ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารและครู หลักสูตร
และการจัดการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) ผลการประเมิน
รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; บริหารงานวิชาการ; ศตวรรษที่ 21; โรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา

Abstract

This research objective was to develop an academic affairs management model in the 21st century for the Thai Cambodian Border Schools. The study involves three steps: 1) To study the state and guidelines of academic affairs management in the 21st century 2) The creation and evaluation of academic affairs management in the 21st century model of the Thai Cambodian Border Schools; 3) The trial and evaluation of the possibility and utility of a model. The samples were 281 administrators, deputy directors of Educational Institutions and assistant directors of Educational Institutions. Head of the learning group and the basic education committee by stratified random sampling and nine experts. The research instruments were questionnaires, interviews, and evaluation forms. The statistical data analyses were mean, Standard deviation, and content analysis.

The research results were as follows: 1) The state of academic affairs management in the 21st century found that overall was at a high level and guidance and managed 8 aspects, 2) The academic affairs management in the 21st century model of the Thai Cambodian Border Schools under the Primary Educational Service Area Office 2 Chanthaburi consisted of 3 core components: 1. The academic affairs management model in the 21st century had 8 aspects: school curriculum; instruction and learning process development; education supervision; education measurement and evaluation; innovation media and educational technology; research and development; the develop for internal assurance system of schools; and development and promote give learning sources. 2. The academic affairs management process in the 21st century had 5 steps: planning, organizing, leading, evaluation and development, and 3. The promotion factors of the academic affairs management in the 21st century had 5 aspects; leadership, strategy management, school administrators and teachers, curriculum and instruction, and environment and

climate for learning, 3) The evaluation results the possibility and utility of a model in overall were at the highest level.

Keywords: Model; Academic affairs management; The 21st century; Thai Cambodian Border Schools

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทยมีความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์กรสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งถือเป็นแรงกดดันจากภายนอก ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการ (Office of the Secretariat of the Council of Education, 2014) จากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบันได้ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันทางด้านการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โรงเรียนต้องปิดอย่างยาวนาน ทำให้เกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Losses) และด้านสุขภาพของผู้เรียน แต่ความพยายามในการจัดการเรียนรู้ทางไกล หรือออนไลน์ ทำให้เห็นศักยภาพและประโยชน์ของนวัตกรรมที่ช่วยในการจัดการศึกษาได้อย่างมากมายทำให้การเรียนรู้มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้น รูปแบบและกลไกการบริหาร และการจัดการศึกษาที่เคยใช้ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก หลายประเทศจึงได้ ปรับระบบและกลไกการบริหารจัดการศึกษาไปสู่การปรับบทบาทภาครัฐในการกำหนด นโยบายและมาตรฐาน รวมทั้งกำกับให้การจัดการศึกษาได้คุณภาพและมาตรฐานมากขึ้น รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของหลายประเทศจึงเปลี่ยนไปสู่การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Mathuros, 2021) และการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ (Change Learning) เพื่อปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์และบริบทแวดล้อมที่ไม่ใช่แค่ในประเทศ แต่เป็นของโลก การบริหารจัดการระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวไปสู่ “การศึกษา ยกกำลังสอง” ที่จะเปลี่ยนจาก One-Size-Fits-All ไปสู่การตอบโจทย์การเรียนรู้และการพัฒนา

รายบุคคลมากยิ่งขึ้น ต้องมองกว้างกว่าแค่ระบบการศึกษา แต่เป็น “ระบบนิเวศ” การศึกษาของไทย (TE2S : Thailand Education Eco-System) เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นฐานการผลิตทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่เป็นเลิศ (Office of the Basic Education Commission, 2020) ตามนโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 เน้นไปที่การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย พร้อมทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยการเร่งพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) พัฒนาทักษะดิจิทัล และภาษาคอมพิวเตอร์ (Coding) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัลในโลกยุคใหม่เรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มและห้องดิจิทัล นำไปสู่การสร้างความคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล สามารถแข่งขันได้กับนานาชาติ อีกทั้งการเสริมสร้างวิถีชีวิตของความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ (Ministry of Education, 2007)

โรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา ในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 2 อำเภอของจังหวัดจันทบุรี โดยหนึ่งในนั้นคือ อำเภอสอยดาว มีโรงเรียน 20 โรงเรียน ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า มีนักเรียนที่ผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกิดจากปัจจัยสำคัญหลายประการ เช่น ครูไม่ครบชั้น ไม่ครบกลุ่มสาระ มีการกึ่งที่ได้รับมอบหมายมากเกินไป สื่อ-วัสดุอุปกรณ์ไม่พอเพียง ไม่มีระบบบริหารจัดการที่ดี ไม่มีผู้บริหาร และในบางโรงเรียนครูและผู้บริหารผู้ มีการโยกย้ายบ่อยครั้ง ซึ่งสรุปปัญหาได้ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านความพร้อม และ 4) การมีส่วนร่วม ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่านมา สถานศึกษาทำให้เด็กเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เด็กหลุดออกจากการศึกษา และยังส่งผลถึงคุณภาพการศึกษา และการบริหารงานวิชาการ มีประสิทธิภาพลดลงอย่างมาก จากปัญหาดังกล่าวทำให้เห็นว่าการบริหารวิชาการเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนไทยที่สอดคล้องกับทิศทางของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประเทศไทยจะได้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และปฏิบัติตามนโยบายและจุดเน้น กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2566 พร้อมทั้งมีการประกันคุณภาพระบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไปเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน และแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
2. เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2
3. เพื่อทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

Klapan and Khongthiang (2002) กล่าวถึงการบริหาร คือกระบวนการ มีการวางแผน การจัดองค์กร(organizing) การสั่งการ และการควบคุม ซึ่งจะทำให้งานดำเนินไปได้อย่างเรียบร้อยเป็นกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเสมอ

Danthamrongkul (2003) กล่าวว่า การบริหาร (Management) หรือการจัดการ หรือการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การนำและบังคับบัญชา (Leading) และการควบคุม (Controlling) ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อการบรรลุในเป้าหมายที่กำหนดไว้

Kleesunthorn (2004) กล่าวว่า การบริหาร คือการหาทางทำงานให้สำเร็จ การทำงานให้สำเร็จได้นั้นมีวิธีการอยู่มากมาย ผู้บริหารทั้งหลายได้ใช้ความรู้ ความสามารถ เลือกวิธีที่เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ ตามสภาพความต้องการ และสภาพแวดล้อมมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

Khotprathuth (2009) กล่าวว่า การบริหารคือการทำให้คนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือการทำงานกับคนและโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

Wagner and Hollenbeck (1998) ให้ความหมายของการบริหารจัดการ ว่าเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์กร การดำเนินงานและการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย

สรุปการบริหาร มีความสำคัญเนื่องจากการบริหาร เป็นกระบวนการ หรือกลไกการดำเนินงาน หรือกิจกรรมขององค์กร ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยนำเทคโนโลยีและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด โดยจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการร่วมแรงและความตั้งใจของกลุ่มบุคคลทุกคนในองค์กร โดยมีจุดหมายเดียวกัน คือ ความสำเร็จ

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การที่จะต้องเลือกนำมาใช้ มีหลากหลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์กรนั้น กระบวนการบริหารเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง เป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลา และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทุกทิศทาง กระบวนการบริหารมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

Athamana (2002) กล่าวว่ากระบวนการบริหาร เริ่มจากการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจูงใจ (Motivating) และการควบคุม (controlling) เป็นลำดับไปในลักษณะวัฏจักรและขณะเดียวกันก็ต้องมีลักษณะพลวัตด้วย กล่าวคือ มิได้อยู่หนึ่งแต่ต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นไปในทุกทิศทาง

Serirat et al. (2002) กล่าวถึงกระบวนการจัดองค์การ ประกอบด้วย 1) สายการบังคับบัญชา 2) การมอบหมายอำนาจหน้าที่/การมอบหมายงาน 3) การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ 4) ขนาดของการจัดการ/ขนาดของการควบคุม

Phradhammakosajarn (Prayoon Dhammachitto) (2006) กล่าวถึงกระบวนการบริหาร เป็นวิธีการโดยอาศัยผู้อื่นทำงานให้สำเร็จ (Getting thing done through other people) ซึ่งองค์ประกอบของกระบวนการ มีอยู่ 5 ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า POSDC ประกอบด้วย 1) P (Planning) หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต 2) O (Organizing) คือ การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ 3) S (Staffing) คือ งานบุคลากร เป็นการสรรหา และการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน 4) D (Direction) คือ การอำนวยการเป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ และ 5) C (Controlling) คือ การกำกับดูแลเป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมถึงกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

Daft (2000) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร ว่ากระบวนการบริหาร ควรมียอดประกอบที่เรียกแบบย่อว่า POCCC ประกอบด้วย มีแนวคิดการกำหนดขั้นตอนการบริหาร คือ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Controlling (การสั่งการ) Coordinating (การประสานงาน) Controlling (การควบคุม) หรือที่เรียกว่า POLC มาพัฒนาเป็น POLM ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) หมายถึง การเตรียมการเพื่อกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำแผนงานเพื่อประสานกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต การจัดองค์กร (Organizing) หมายถึง เป็นการปรับปรุงโครงสร้างขององค์กร ปรับปรุงระบบงาน และรวมถึงการมอบหมายภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดสายงาน การนำ (Leading) หมายถึง การนำและการจูงใจ การให้คำปรึกษาหารือการจัดความขัดแย้งต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

จากการศึกษาวรรณกรรมสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มี 5 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การนำองค์กร การประเมินผล และการพัฒนา

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

Hoy and Miskel (2001) กล่าวถึงขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) การมุ่งเน้นทางด้านวิชาการ 2) มุ่งสัมฤทธิ์ผล 3) หลักสูตรมีคุณภาพ และให้โอกาสในการเรียนรู้ 4) การจัดบรรยากาศของโรงเรียน 5) บรรยากาศในชั้นเรียน 6) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครอง 7) ศักยภาพในการประเมิน 8) การใช้เวลาในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 9) การมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 10) มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 11) มีการเรียนรู้อย่างอิสระ และ 12) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

Forest and Kinser (2002) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง งานที่จะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารและการส่งเสริมการจัดทำหลักสูตร การสอน และการจัดการเรียนรู้

Fry, Ketteridge and Marshall (2009) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วยงานหลายอย่าง เช่น หลักสูตรการจัดแผนการเรียน การจัดครูเข้าสอนการพัฒนาการเรียนการสอนการพัฒนาครูด้านวิชาการ รวมถึงการนิเทศการสอน เป็นต้น

จากการศึกษาวรรณกรรมสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มี 8 ด้าน คือ หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ การพัฒนาและการส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21

Smith (1989) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ พบว่า มี 4 องค์ประกอบ คือปัจจัยด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู มีบรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน มีข้อมูลป้อนกลับในการสอนในทางบวกกับนักเรียน

Halton (1992) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือการมีจุดหมายร่วมกัน เน้นการเรียนรู้ การมีบรรยากาศการเรียนรู้

Hanson (1996) กล่าวถึงลักษณะประสิทธิภาพของโรงเรียน ดังนี้ มีการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน บรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ มีการติดตามกำกับกระบวนการเรียนการสอน มีบุคลากรที่ได้มาตรฐาน มีการส่งเสริมและรักษาระเบียบวินัยนักเรียน และมีการจัดสภาพแวดล้อมและสวัสดิการ

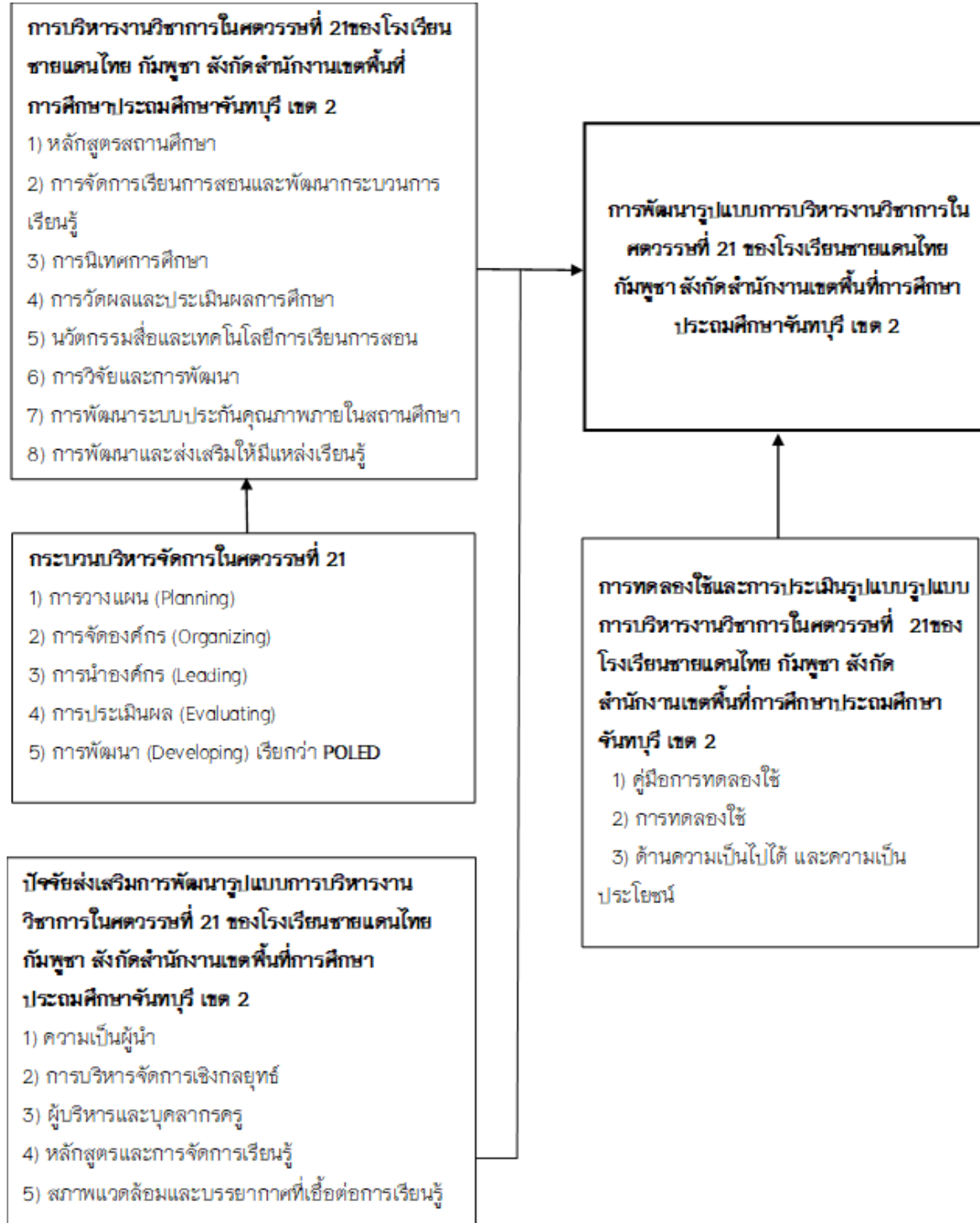
Lunenburg and Ornstein (2000) สรุปว่าปัจจัยสำคัญของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือสภาพแวดล้อมปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย พันธกิจชัดเจน ภาวะผู้นำทางวิชาการ บรรยากาศของความคาดหวัง การทำงานตรงเวลา การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

Alig-Mielcarek (2003) วิจัยตัวแบบของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า ปัจจัยด้านสถานะทางเศรษฐกิจสังคม มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนทางตรงและทางอ้อม ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีผลทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นวิชาการ

จากการศึกษาวรรณกรรมสรุปได้ว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน คือ 1. ความเป็นผู้นำ 2. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 3. ผู้บริหารและครู 4. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และ 5. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 45 คน รวมจำนวน 90 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 360 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 441 คน รวมประชากร 936 คน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรของ Yamane (1967) ได้กลุ่มตัวอย่าง 281 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จาก 3 กลุ่มจำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert (1961) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำผลการศึกษาที่ได้จากส่วนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. นำร่างแบบสอบถาม (Questionnaire) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของแบบสอบถามและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
3. ส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลและด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) และเลือกข้อคำถามที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 – 1 มาใช้
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ Cronbach (1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .923 และปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ ตามเกณฑ์ในข้อ 1 และแปลความหมายของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้ ตามเกณฑ์ในข้อ 2 แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัจจุบัน และแนวทางการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

1.1 ผลวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปฏิบัติ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวม

(n = 281)

สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของ โรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2				
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	อันดับ
1. หลักสูตรสถานศึกษา	3.96	0.65	มาก	7
2. การจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.96	0.72	มาก	6
3. การนิเทศการศึกษา	4.00	0.64	มาก	2
4. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	3.97	0.60	มาก	4
5. นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน	3.96	0.68	มาก	5
6. การวิจัยและการพัฒนา	3.74	0.73	มาก	8
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.03	0.65	มาก	1
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	3.99	0.66	มาก	3
รวม	3.95	0.67	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.95, S.D. = 0.67) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.03, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา และมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.00, S.D. = 0.64) และอันดับสุดท้าย คือ การวิจัยและการพัฒนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.74, S.D. = 0.73) ตามลำดับ

1.2 แนวทางการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิชาการ จำนวน 9 คน เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ให้มีบรรลุปเป้าหมายนั้น สามารถบูรณาการในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนในโลกศตวรรษที่ 21 และยังมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อตอบสนองโจทย์ท้าทายของตนเองตามบริบท สภาพแวดล้อมและปลูกฝังความรัก และความภูมิใจในท้องถิ่นและบ้านเกิดของตน อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นในการพัฒนาในด้านหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาระบบการเรียนรู้อ การนิเทศการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน การวิจัยและการพัฒนา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการพัฒนาและการส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยการใช้การขับเคลื่อนกระบวนการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยการดำเนินการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การประเมินผล (Evaluating) และการพัฒนา (Developing) และยังคงคำนึงถึงปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ด้านความเป็นผู้นำ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารและบุคลากรครู หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ให้มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

1. ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความถูกต้อง ความเหมาะสม รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามองค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	N = 5			
	ความถูกต้อง		ความเหมาะสม	
	μ	σ	μ	σ
1) การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	4.94	0.04	4.96	0.01
2) กระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21	4.94	0.08	4.97	0.06
3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	4.96	0.06	4.96	0.03
รวม	4.95	0.06	4.96	0.03

จากตาราง 2 พบว่า ผลการประเมินด้านความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.06$) และเมื่อพิจารณาด้านความถูกต้องเป็นรายข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.06$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.04$) และกระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.94$, $\sigma = 0.08$) และด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.03$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.06$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.96$, $\sigma = 0.01$) และกระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.06$)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2

1. ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความถูกต้องและความเหมาะสม ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ตามองค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2	N = 9			
	ความเป็นไปได้		ความเป็นประโยชน์	
	μ	σ	μ	σ
1) การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	4.95	0.03	4.97	0.03
2) กระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21	4.97	0.03	4.97	0.07
3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	4.98	0.04	4.98	0.02
รวม	4.97	0.03	4.97	0.04

จากตาราง 13 พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.03$) และเมื่อพิจารณาด้านความถูกต้องเป็นรายข้อเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.98$, $\sigma = 0.04$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.95$, $\sigma = 0.03$) และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.04$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.06$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.03$) และกระบวนการจัดการในศตวรรษที่ 21 ($\mu = 4.97$, $\sigma = 0.07$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดย พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงที่สุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนและต่ำที่สุด คือ ด้านการวิจัยและการพัฒนา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กำลังมีการส่งเสริมพัฒนาให้ครอบคลุมกรอบการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยที่ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรฐาน

สมรรถนะและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ตลอดจนการวัดประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pakdeephong (2022) บริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการประเมินด้านความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาด้านความถูกต้องเป็นรายข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 และด้านความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า ความถูกต้อง และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะในการสร้างรูปแบบครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรจากเอกสาร ศึกษาตัวแปรจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาตัวแปรจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน นำมาสร้างเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอนะของอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งนำเสนอให้กับผู้เชี่ยวชาญในการเพื่อยืนยันความถูกต้องและให้มีความเหมาะสม เพื่ออธิบายรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สอดคล้องกับ Jirangkorn et al. (2020) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า โดยรวมรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าวิชาการ จำนวน

1 คน และครู จำนวน 7 คน รวมทั้งหมดจำนวน 9 คน ของโรงเรียนบ้านทับสงฆ์ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พิจารณาด้านความถูกต้องเป็นรายข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 และกระบวนการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 มีผลการประเมินโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับที่มากที่สุด และผ่านเกณฑ์ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ทุกข้อรายการ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี ง่ายต่อความเข้าใจ ตลอดจนใช้เป็นแนวทาง หลักการต่าง ๆ และพัฒนาให้มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ทำให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม ในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Artmak (2021) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชายขอบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในส่วนที่เป็นงานหลักของการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการพัฒนาคู่มือผู้สอน การวัดผลประเมินผล ผู้ประเมินมีความเห็นว่าทุกด้านมีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisawad (2022) ซึ่งได้ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดมหานคร พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hongthong (2019) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในมหานคร เพื่อพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง (Executive Function: EF) ของเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaisue et al. (2022) จากการทดลองใช้และประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาระดับปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดชลบุรี ไปใช้ โดยภาพรวมพบว่ามีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

5) การพัฒนา (Developing) และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ความเป็นผู้นำ 2) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 3) ผู้บริหารและบุคลากรครู 4) หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และ 5) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา ควรมีนโยบายให้สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนชายแดนไทย กัมพูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ไปใช้อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาคู่มือการนำรูปแบบไปใช้ รวมถึงวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ เพื่อให้สามารถนำรูปแบบไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทงานวิชาการของแต่ละสถานศึกษา จากนั้นจึงจัดให้มีการติดตามผล และนำผลที่ได้มาสะท้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการ และศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบที่มีต่อบริบทงานวิชาการของสถานศึกษา รวมถึงจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของแนวคิดการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้ ควรศึกษาผลการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการไปใช้ของสถานศึกษาว่ามีความเหมือน และความแตกต่างกันอย่างไร

References

- Alig-Mielcarek, J.M. (2003). *A Model of School Success: Instructional Leadership, Academic Press, and Student Achievement*. The Ohio State University.
- Anannawee, P. (2002). *Factors Affecting School Effectiveness. Elementary Education under the Office of the National Primary Education Commission*[Doctoral Dissertation, Burapha University].
- Artmak, T., Pimsan, N., & Punchakhetthikul, N. (2021) Development of a Systematic Approach Model of the Marginalized School under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. *Journal of Buddhist Social Sciences and Anthropology*, 8(2), 381–394.

- Athamana, S. (2002). *Organizational Behavior: Theory and Applications*. Thammasat University.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing* (3rd ed.). Harper & Row.
- Danthamrongkul, W. (2003). *Administration*. Third Wave Education.
- Daft, R.L. (2000). *Organization Theory and Design* (7th ed). South-Western.
- Forest, J.J., & Kinser, K. (2002). *Higher Education in the United States, an Encyclopedia*. ABC CLIO.
- Fry, H., Ketteridge, S., & Marshall, S. (2009). *A Handbook for Learning and Teaching in Higher Education: Enhancing Academic Practice* (3rd ed.). Routledge.
- Hongthong, P. (2019). *Model of Academic Administration of Educational Institutions in Bangkok to Develop Self-Management Ability (Executive Function: EF) of Early Childhood Children*. University of North Bangkok.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration, Theory, Research and Practices* (6th ed.). McGraw Hall.
- Jaisue, J., Anannawee, P., & Sittisomboon, M. (2021). Early Childhood Education Management in 21st Century Model of Private Schools in Chonburi Province. *Journal of Buddhist Anthropology*, 6(12), 376–392.
- Jirangkorn, N., Gesthong, T., & Santawan, T. (2020). A Model of Academic Administration for Thailand 4.0 of Secondary Schools under the Provincial Administrative Organization. *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 8(2), 81–93.
- Klapan, P., & Khongthiang, S. (2002). *Principles and Theories of Educational Administration*. Ramkhamhaeng University.
- Kleesunthorn, A. (2004). *Administrative Strategies in the Era of Globalization*.
http://www.moe.go.th/main2/article/article_atipat/cyber_manage.htm.(2023,18May).
- Khotprathuth, S. (2009). *Principles and Theories of Educational Administration*. Panyachon.
- Lunenburg, F.C., & Ornstein, A. C. (2000). *Educational Administration: Concepts and Practices*. Wadsworth.
- Mathuros, S. (2020). Online Education Management in the Era of NEW NORMAL COVID-19. Panyapiwat Institute of Management. *Rajapark Journal*, 15(40), 33–42.
- Ministry of Education. (2003). *National Education Act, B.E. 2542 (1999) Amendment (2nd ed)*. B.E. 2545 (2002). Teachers Council of Thailand.

- Ministry of Education (2007). Ministerial Regulations on Prescribing Criteria and Methods of Decentralization of Administration and Education Management, B.E. 2550, *Government Gazette*. Vol. 124, Section 24. (16 May 2007).
- Ministry of Education. (2007). *Change Leadership Development Program to Support Decentralization for Educational Administrators and School Administrators*. Teacher Development Institute Faculty and Educational Personnel.
- Office of the Basic Education Commission. (2009). *Guidelines for Measuring and Evaluating Learning Outcomes. According to the Basic Education Core Curriculum, 2008*. Thailand Agricultural Cooperative Assembly Printing.
- Office of the Basic Education Commission. (2020). *Education in the Digital Age*.
<https://www.posttoday.com/social/general/>.
- Office of the Secretariat of the Council of Education. (2014). *Research Report on Thai Education Development and 21st Century Preparedness*. Office of the Education Council Secretariat.
- Phra Dhammakosajarn (Prayoon Dhammacitto). (2006). *Buddhist Methods of Administration*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Serirat, S. et al. (2002). *Organization and Management*. Thammasarn.
- Srisawad, S. (2022). The Academic Administration Model in the 21st Century for Schools in Bangkok Metropolitan Administration. *Rajapark Journal*, 16(45), 586–601.
- Pakdeepong, W., Metheevachatra, A., & Tongmun, W. (2022). Guidelines for Academic Administration in Schools in the Digital Era According to Sappurisdhamma 7 of Schools under the Kamphaeng Phet Secondary Educational Service Area Office. *The Journal of Research and Academics*, 5(4), 241–254.
- Wagner, III, J.A., & Hollenbeck, J.R. (1998). *Organizational Behavior* (3rd ed.). Prentice–Hall.
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). Harper and Row.